Jane Hutt AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol, y Trefnydd a'r Prif Chwip
Cabinet Secretary for Social Justice, Trefnydd and Chief Whip

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref: Bil Iaith Arwyddion Prydain (Cymru)
Ein cyf/Our ref: JH/PO/652/25

Jenny Rathbone AS
Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

15 Rhagfyr 2025

Annwyl Jenny,

Bil Iaith Arwyddion Prydain (Cymru)

Diolch am Adroddiad y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ar 5 Rhagfyr 2025 ar Fil Iaith Arwyddion Prydain (Cymru) fel rhan o waith craffu cyfnod 1.

Rwy'n ddiolchgar i'r Pwyllgor am ei waith craffu a'i ystyriaeth yng nghyfnod 1.

Ochr yn ochr â'r Aelod sy'n gyfrifol am y Bil, rwyf wedi ystyried adroddiad y Pwyllgor yn ofalus.

Gweler fy ymateb yn Atodiad 1 i'r gyfres o argymhellion cyn Trafodaeth Cyfnod 1 ar yr Egwyddorion Cyffredinol.

Yn gywir,

Jane Hutt AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol, y Trefnydd a'r Prif Chwip
Cabinet Secretary for Social Justice, Trefnydd and Chief Whip

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Huw.Irranca-Davies@llyw.cymru
Correspondence.Huw.Irranca-Davies@gov.wales

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn y Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Atodiad 1: Ymateb i adroddiad y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol ar Fil Iaith Arwyddion Prydain (Cymru) – Rhagfyr 2025

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai'r Senedd gytuno ar egwyddorion cyffredinol y Bil Iaith Arwyddion Prydain (Cymru) yng Nghyfnod 1.
Derbyn Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi egwyddorion cyffredinol Bil Iaith Arwyddion Prydain (Cymru) ac yn croesawu craffu'r Pwyllgor yng Nghyfnod 1.
Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil yn adolygu'r disgrifiad o IAP a ddefnyddir yn y Memorandwm Esboniadol i fynd i'r afael â'r pryderon a godwyd gan randdeiliaid ac yn ystyried rhinweddau cynnwys diffiniad clir o IAP ar wyneb y Bil ac a oes angen gwelliannau i gyflawni hyn. Dylai'r Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil anelu at ymateb i'r argymhelliad hwn erbyn 7 Ionawr 2026 fel y gall yr Aelodau ystyried yr ymateb cyn trafodion Cyfnod 2, os bydd y Bil yn mynd yn ei flaen.
Derbyn Mae Llywodraeth Cymru yn nodi pryderon rhanddeiliaid am y disgrifiad o IAP a ddefnyddir yn y Memorandwm Esboniadol. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'r Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil yn ôl yr angen i ystyried a diweddaru'r disgrifiad hwn ac ystyried rhinweddau cynnwys diffiniad clir o IAP ar wyneb y Bil.
Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai'r Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi'r canllawiau IAP o fewn yr un amserlenni neu amserlenni tebyg â'r rhai a bennir ar gyfer y strategaeth IAP genedlaethol. Mae'r pwyllgor o'r farn, oni bai bod dadl gref o blaid amserlen wahanol, y dylai 18 mis ar ôl i'r Bil gael ei ddeddfu fod yn ddigonol ac yn briodol.
Derbyn Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylid cyhoeddi’r canllawiau IAP o fewn amserlen debyg i'r strategaeth IAP genedlaethol a bod 18 mis ar ôl i'r Ddeddf ddod i rym yn amserlen resymol i hyn ddigwydd.
Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai'r Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori ar gynnwys y canllawiau IAP cyn eu cyhoeddi.
Derbyn Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylai Gweinidogion Cymru ymgynghori ar y canllawiau IAP cyn eu cyhoeddi.
Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru amlinellu yn ei hymateb i'r adroddiad hwn:

▪ sut mae'n disgwyl i gyrff cyhoeddus rhestredig gydweithio ar draws ffiniau gweinyddol wrth baratoi cynlluniau lleol;

▪ sut y bydd yn meithrin gallu cyrff cyhoeddus rhestredig fel bod ganddynt y gefnogaeth a'r arbenigedd cywir i baratoi a gweithredu cynlluniau lleol yn effeithiol;

▪ cadarnhau bod gan y Tîm Gweithredu ar gyfer y Bil adnoddau sydd wedi'u neilltuo i gyflawni'r argymhelliad hwn. Dylai Llywodraeth Cymru gadarnhau y bydd hyn ar waith cyn dadl Cyfnod 1 sydd wedi'i threfnu ar gyfer 17 Rhagfyr 2025.

Derbyn
Mae eisoes yn ofynnol i gyrff cyhoeddus rhestredig gydweithio. Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu i'r canllawiau IAP nodi ffyrdd o weithio i gefnogi cynllunio cost-effeithiol, ymgysylltu â'r gymuned IAP, a threfniadau adrodd a chyflawni ar gyfer cyrff cyhoeddus rhestredig. Bydd y canllawiau IAP yn cynnwys disgwyliadau ar gyfer cydweithio ar draws ffiniau gweinyddol wrth baratoi cynlluniau IAP lleol. Bydd y canllawiau hyn yn cael eu llywio gan y Cynghorydd IAP a'r panel cynorthwyo. Y bwriad yw y bydd y Cynghorydd IAP a'r panel cynorthwyo yn cefnogi meithrin gallu cyrff cyhoeddus rhestredig.

Sefydlodd Llywodraeth Cymru dîm polisi IAP yn yr Is-adran Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn 2024/25. Bydd y tîm hwn yn goruchwylio gweithredu'r ddeddfwriaeth, pe bai'n dod yn gyfraith, ac yn cyflawni'r argymhelliad hwn.

Cytunwyd hefyd y bydd darpariaeth yn cael ei wneud o gyllidebau Llywodraeth Cymru ar gyfer costau llawn blwyddyn gyntaf gweithredu'r Bil (hyd at uchafswm o £214,300 yn 2026-27 yn unig), yn seiliedig ar y ffigurau yn Asesiad Effaith Rheoleiddiol yr Aelodau. Bydd angen i'r Llywodraeth nesaf benderfynu ar gyllid y tu hwnt i 2026-27 yn dilyn yr etholiad ym mis Mai 2026.

Argymhelliad 6.
Mae'r Pwyllgor yn nodi, o dan adran 7(2), y rhagwelir y bydd yn rhaid i Weinidogion Cymru gynhyrchu adroddiadau cynnydd ym mhob cyfnod o 3 blynedd ar ôl i'r strategaeth genedlaethol gael ei chyhoeddi. Mae'r pwyllgor yn argymell bod yr adroddiadau cynnydd cynnar sy'n ofynnol gan y Bil, pe bai'n dod yn gyfraith, yn cynnwys ystyried a ddylid ychwanegu cyrff cyhoeddus eraill at y Bil.

Derbyn
Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylai adroddiadau cynnydd Llywodraeth Cymru sy'n ofynnol bob 3 blynedd gynnwys ystyried a ddylid ychwanegu cyrff cyhoeddus eraill o dan y Bil, pe bai'n dod yn gyfraith. Dylai'r Cynghorydd IAP a'r panel cynorthwyo roi cyngor ar yr ystyriaethau hyn.

Argymhelliad 7.
Mae'r Pwyllgor yn argymell bod Llywodraeth Cymru a'r Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil yn ystyried sut y gall y broses benodi sicrhau bod anghenion y gymuned Fyddar yn cael eu hadlewyrchu'n briodol yn y broses benodi ar gyfer y Cynghorydd IAP. Byddem yn croesawu rhagor o fanylion ynghylch hyn mewn ymateb i'r adroddiad hwn, yr ydym yn ei ddisgwyl mewn pryd ar gyfer dadl Cyfnod 1 a gynhelir ar 17 Rhagfyr 2025.

Derbyn
Bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod y broses benodi ar gyfer y Cynghorydd IAP yn adlewyrchu anghenion y gymuned arwyddo IAP. Bydd Llywodraeth Cymru

yn gweithio gyda'r gymuned IAP drwy Grŵp Rhanddeiliaid IAP Llywodraeth Cymru i fynd i'r afael ag unrhyw rwystrau yn y broses. Bydd ystyriaeth yn cael ei roi i ddarparu unrhyw hyfforddiant angenrheidiol i'r gymuned arwyddo IAP er mwyn sicrhau ystod amrywiol o ymgeiswyr. Gallai hyn gynnwys hyfforddiant mewn perthynas â'r broses ymgeisio a chyfweliadau.
Argymhelliad 8. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai rôl y Cynghorydd IAP gael ei chydnabod fel penodiad cyhoeddus sy'n gymwys i fod yn destun proses graffu cyn penodi a bod y pwyllgor priodol yn y Senedd nesaf yn cael cynnig y cyfle i gynnal gwrandawiad cyn penodi gyda'r ymgeisydd a ffefrir. Mae'r pwyllgor yn cytuno y gellir cyflawni'r newid hwn yn anffurfiol drwy gytundeb rhwng Llywodraeth Cymru a'r Senedd ac y dylid gwneud hynny nawr er mwyn rhoi arwydd cadarn o fwriad i lywodraeth nesaf Cymru a'r Senedd nesaf.
Derbyn Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylid cydnabod rôl y Cynghorydd BSL fel un sy'n gymwys i fod yn destun proses graffu cyn penodi. Cadarnhawyd hyn yn y sesiwn dystiolaeth i'r Pwyllgor.
Argymhelliad 9. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai'r Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil egluro'r opsiynau sydd ar gael i achwynwyr sydd angen cymorth mewn achosion lle mae gwasanaethau cyhoeddus yn methu â chyflawni eu dyletswyddau o dan y Bil (os caiff ei ddeddfu gan y Senedd) ac yn ystyried a oes angen unrhyw newidiadau i'r Memorandwm Esboniadol a allai helpu yn hynny o beth.
Derbyn Bydd Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil i egluro'r opsiynau sydd ar gael i achwynwyr pan fo gwasanaethau cyhoeddus yn methu â chyflawni eu dyletswyddau o dan y Bil ac yn darparu unrhyw wybodaeth sydd ei hangen i ddiweddaru'r Memorandwm Esboniadol yn ôl yr angen.
Argymhelliad 10. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai'r Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 a fyddai'n gosod dyletswyddau ar Weinidogion Cymru i baratoi a chyhoeddi canllawiau ar y llwybr priodol i arwyddwyr IAP allu gwneud cwynion ynghylch mynediad at wasanaethau. Dylai hyn ddod law yn llaw â dyletswydd i ymgynghori ar y canllawiau hynny a phennu Swyddfa Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ymgynghorai mandadol.
Gwrthod Nid yw Llywodraeth Cymru o'r farn ei bod yn angenrheidiol gosod dyletswydd statudol ar Weinidogion Cymru i baratoi a chyhoeddi canllawiau ar lwybrau i wneud cwynion, nac i bennu Swyddfa Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ymgynghorai mandadol. Mae mecanweithiau a chanllawiau presennol yn darparu llwybrau priodol i arwyddwyr IAP godi pryderon.
Argymhelliad 11. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil yn cyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i sicrhau ymgysylltiad a chydgynhyrchu drwy osod

gofyniad ffurfiol ar Weinidogion Cymru i ymgynghori ag arwyddwyr IAP Byddar ar y strategaeth a'r canllawiau IAP cenedlaethol.
Derbyn Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylai'r Aelod sy'n Gyfrifol am y Bil gyflwyno gwelliannau yng Nghyfnod 2 i osod gofyniad ffurfiol ar Weinidogion Cymru i ymgynghori ag arwyddwyr IAP ar y strategaeth a'r canllawiau IAP cenedlaethol.
Argymhelliad 12. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru gynyddu ei hymdrechion i ehangu'r gweithlu o ddehonglwyr IAP ac ymrwymo i: ▪ adolygu'r amserlenni ar gyfer camau gweithredu y dylid eu cymryd ym Map Llwybrau Grŵp Rhanddeiliaid IAP i sicrhau eu bod yn cyd-fynd â'r Bil; ▪ Gosod targedau blynyddol ar gyfer hyfforddi a recriwtio dehonglwyr a chyfieithwyr IAP; ▪ Gosod terfynau amser targed cliriach a mwy uchelgeisiol i atal pethau rhag llithro.
Derbyn Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ehangu'r gweithlu dehonglwyr IAP. Mae Grŵp Gorchwyl a Gorffen Rhanddeiliaid IAP wedi gwneud argymhellion ar gyfer y gweithlu IAP a’r goblygiadau amseru sy’n gysylltiedig â’r argymhellion. Bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi ei Map Llwybrau IAP yn gynnar yn 2026, a bydd hyn yn cael ei lywio gan gyngor y Grŵp Gorchwyl a Gorffen. Ystyriodd y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Map Llwybrau drafft yn eu cyfarfod ym mis Medi. Bydd camau gweithredu tymor byr yn cael eu cwblhau o fewn 18 mis. Dylid cynnwys camau gweithredu hirdymor i gefnogi a datblygu'r gweithlu IAP, gan gynnwys dehonglwyr IAP, yn y strategaeth IAP genedlaethol, gyda thargedau clir ar gyfer hyfforddi a recriwtio dehonglwyr a chyfieithwyr IAP. Rhaid i'r camau hyn gael eu llywio gan adroddiad argymhellion Grŵp Gorchwyl a Gorffen Rhanddeiliaid IAP, y Cynghorydd IAP a'r panel cynorthwyo.